

Milan Zúbrik

Zúbrik, M.: Forest health in Nitra region in 2023. APOL, 2024, vol. 5, no. 2, p. 261–264.

Abstract: The total timber felling in 2023 in the Nitra region was 296,787 m³. The volume of incidental felling in 2023 was 27.4 thousand m³ which is 9.2%. The greatest damage was caused by wind and drought, from the biotic factors largest damages were caused by the European spruce bark beetle *Ips typographus*. The region has experienced localized outbreaks of leaf-eating insects, the most significant of which is the spread of the invasive species *Corythucha arcuata*, the oak lace bug.

Key words: incidental felling; bark beetles; wind damages; defoliation; forest stands

Stav v roku 2023

Celková ťažba v regióne Nitra sa od roku 2000 pohybuje približne na úrovni 300 – 400 tis. m³ dreva (obr. 1). Celková ťažba v roku 2023 bola v Nitrianskom kraji 296 787 m³ dreva (tab. 2). Objem náhodnej ťažby v roku 2023 bol 27 451 m³ (tab. 1, 2). Najviac náhodnej ťažby sa vyťažilo v okrese Levice (7,80 tis. m³) a Zlaté Moravce (5,48 tis. m³) (tab. 2). Podiel náhodnej ťažby na celkovej ťažbe bol v roku 2023 9,2 %, čo je viac ako v roku 2022 (tab. 2). Podiel náhodnej ťažby bol v roku 2023 pod dlhodobým priemerom (obr. 3).

Najzávažnejšie problémy spôsobili abiotické škodlivé činitele (19,52 tis. m³), a to hlavne vietor a sucho. Vietor bol príčinou náhodných ťažieb v objeme až 9,5 tis. a sucho 8,6 tis. m³. Biotické škodlivé činitele poškodili 7,6 tis. m³. Najvýraznejšie sa prejavil podkôrný hmyz (3,7 tis. m³). Z hmyzu najmä lykožrút smrekový 1,6 tis. m³ (tab. 1).

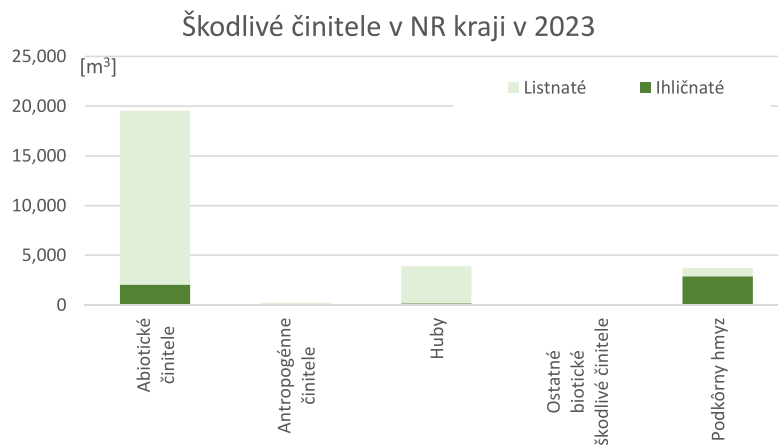
Listnaté dreviny v regióne dlhodobo trpia defoliáciou spôsobenou celou skupinou listožravých druhov škodcov. Či už sú to húsenice piadiviek, morí a obalovačov alebo larvy a imága niektorých druhov chrobákov. V regióne je aktívna nebezpečná mníška veľkohlavá, ktorá môže spôsobovať veľkoplošné holožery. V roku 2023 sme zaznamenali jej výskyt na viacerých miestach, ale defoliácie spôsobené týmto druhom sme nezistili. V dubových lesoch sa šíri invázny druh bzdochy *Corythucha arcuata*. V roku 2023 prakticky vo všetkých porastoch. V roku 2023 výrazne zvýšila svoju aktivitu oproti roku 2022 a vyskytuje sa vo väčšine dubových porastov v regióne.

Tabuľka 1. Výskyt škodlivých činiteľov v lesoch Nitrianskeho kraja v roku 2023.

Table 1. The volume of sanitary felling in Nitra region by the group of pest agents in 2023.

Činitele	Dreviny [m ³]		
	Ihličnaté	Listnaté	Spolu
Abiotické škodlivé činitele	2 071	17 454	19 525
Abiotické činitele	2 071	17 454	19 525
Iné abiotické	0	1 131	1 131
Sneh	0	185	185
Sucho a úpal	965	7 670	8 635
Vietor	1 106	8 468	9 574
Antropogénne škodlivé činitele	0	235	235
Antropogénne činitele	0	235	235
Odcudzenie dreva	0	235	235
Biotické škodlivé činitele	3 121	4 570	7 691
Huby	173	3 737	3 910

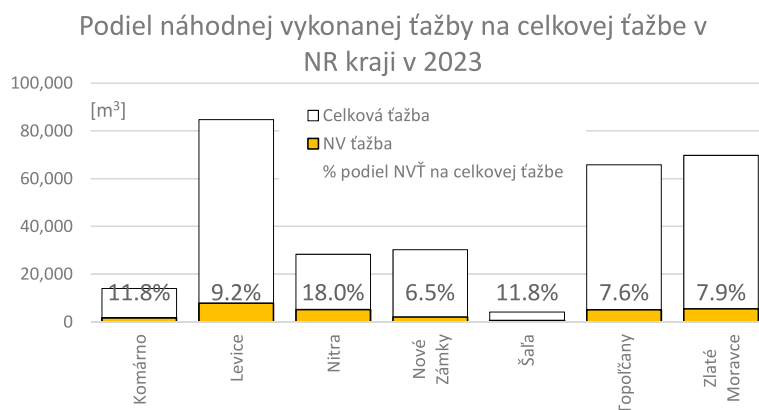
Činitele	Dreviny [m ³]		
	Ihličnaté	Listnaté	Spolu
Hniloby	0	50	50
Iné huby	173	2 665	2 838
Tracheomykózy	0	1 022	1 022
Ostatné biotické škodlivé činitele	40	5	45
Iné biotické	40	5	45
Podkórny hmyz	2 908	828	3 736
Iný podkórny hmyz	284	635	919
Lykožrút smrekovcový	94	0	94
Lykožrút smrekový	1 414	0	1 414
Lykožrúty na jedli	546	0	546
Podkórnik dubový	0	193	193
Podkórnikové na borovici	570	0	570
Spolu	5 192	22 259	27 451

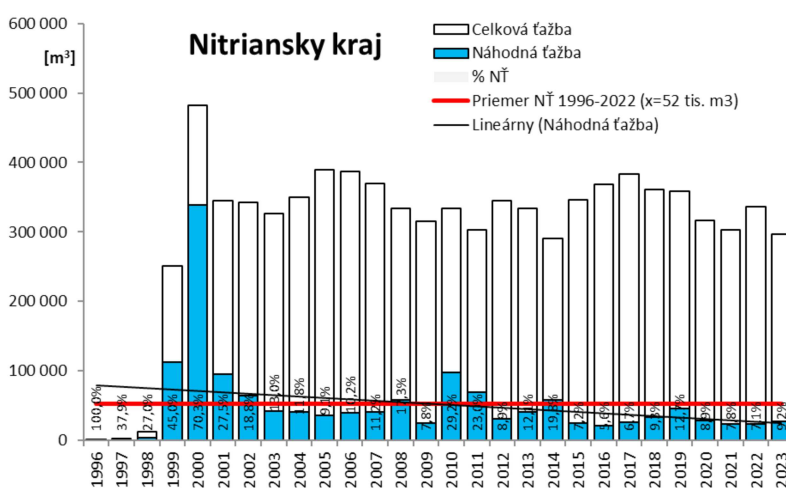
Obrázok 1. Podiel jednotlivých skupín škodlivých činiteľov na náhodnej vykonanej ťažbe v Nitrianskom kraji v roku 2023.
Figure 1. The volume of sanitary felling in Nitria region by the group of pest agents in 2023.

Tabuľka 2. Objem náhodnej a celkovej ťažby v roku 2023 podľa okresov Nitrianskeho kraja.
Table 2. Volume of incidental and total timber felling in 2023 by districts of the Nitria region.

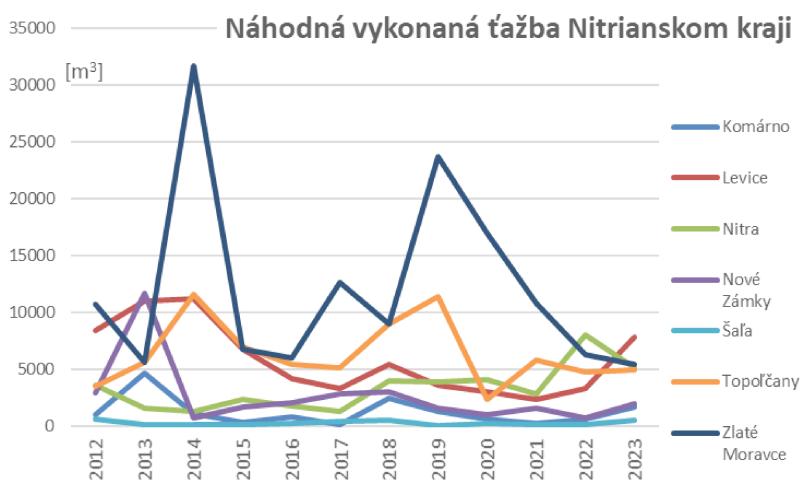
Okresy	NV – náhodná vykonaná [m ³]			Podiel náhodnej vykonanej na celkovej ťažbe	Celková ťažba [m ³]		
	Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu		Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu
Komárno	303	1 348	1 651	11,8 %	747	13 216	13 963
Levice	1 449	6 354	7 803	9,2 %	2 753	81 974	84 727
Nitra	9	5 097	5 106	18,0 %	641	27 651	28 292
Nové Zámky	114	1 838	1 952	6,5 %	1 660	28 564	30 224
Šaľa	0	488	488	11,8 %	0	4 130	4 130
Topoľčany	2 803	2 167	4 970	7,6 %	8 232	57 561	65 793
Zlaté Moravce	514	4 967	5 481	7,9 %	2 420	67 238	69 658
Spolu	5 192	22 259	27 451	9,2 %	16 453	280 334	296 787

Obrázok 2. Podiel náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Nitrianskom kraji podľa okresov v roku 2023.
Figure 2. Sanitary felling share in total felling volume in 2023 by districts of the Nitra region.

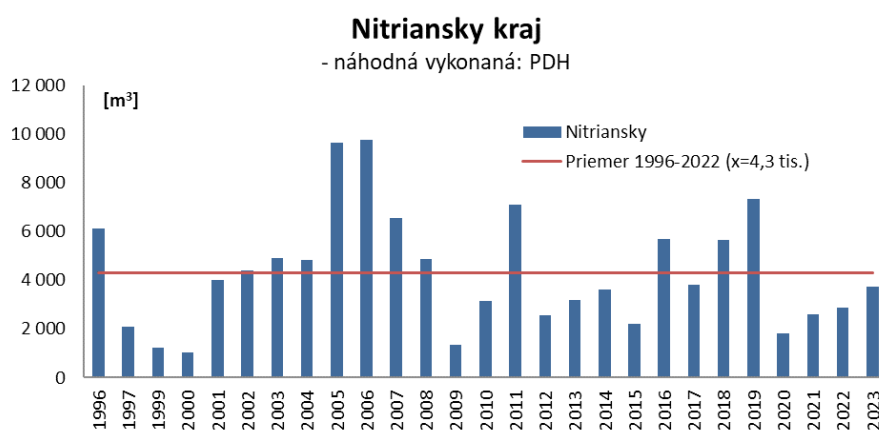
Obrázok 3. Vývoj náhodnej a celkovej ťažby v Nitrianskom kraji.
Figure 3. Development of sanitary felling share in total felling volume in the Nitra region.

Obrázok 4. Vývoj náhodnej vykonanej ťažby podľa okresov v Nitrianskom kraji.
Figure 4. Development of sanitary felling in districts of the Nitra region.

Prognóza výskytu škodlivých činiteľov

V budúcom a v ďalších rokoch nepredpokladáme výraznejšie zmeny súčasných trendov. Očakávame vyšší objem náhodných ťažieb najmä z dôvodu sucha a následného výskytu sekundárnych druhov škodcov ako v listnatých, tak v ihličnatých porastoch. Lokálne premnoženia mnišky veľkohlavej sa neočakávajú. Predpokladáme, že prejavy výskytu sietničky dubovej *C. arcuata* budú v rokoch 2024 – 2026 výraznejšie ako boli v roku 2023.

Obrázok 5. Vývoj vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej podkôrným a drevokazným hmyzom v Nitrianskom kraji.
Figure 5. Development of sanitary felling caused by bark beetles and wood-boring insects in the Nitra region.

Podakovanie

Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-19-0116, APVV-19-0119, APVV-21-0131, APVV-22-0399, APVV-22-0545 a APVV-23-0156 financovaných agentúrou APVV a projektu „PROMOLES“ – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Práca ďalej vznikla vďaka finančnej podpore zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a pre projekt Výskum a vývoj bezkontaktných metód pre získavanie geopriestorových údajov za účelom monitoringu lesa pre zefektívnenie manažmentu lesa a zvýšenie ochrany lesov (FOMON, ITMS 313011V465). Táto publikácia vznikla aj vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Centrum excelentnosti lesnícko-drevárskeho komplexu LignoSilva; (kód ITMS: 313011S735), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

ADRESA

Ing. Milan Zúbrik, PhD.
Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Lesnícka ochrannárska služba
Lesnícka 11
SK–969 01 Banská Štiavnica
email: milan.zubrik@nlcsk.org